

ILUSTROWANY KURIER SPOŁECZNY

Warszawa

Środa, 7 listopada 2018 r.

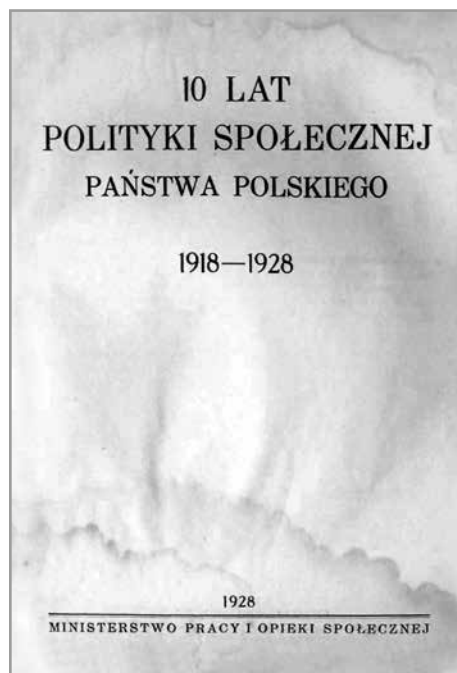
Nr 1

Wszystkiego najlepszego, Polsko!

Szanowni Państwo, niniejszym oddaję w Wasze ręce rzecz niezwykłą – gazetę, w której przedstawiamy Państwu wycinek stuletniej historii polskiej polityki społecznej. W tym roku obchodzimy bowiem nie tylko, chociaż oczywiście przede wszystkim, setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, ale również stulecie polityki społecznej w Polsce.

W środku znajdują Państwo m.in. najważniejsze wydarzenia z historii polskiej polityki społecznej, a także wyjątkowe fotografie z tego okresu. Gorąco zachęcam do lektury!

redaktor naczelna
minister rodziny, pracy i polityki społecznej
Elżbieta Rafalska

Pierwsza strona publikacji z okazji 10-lecia polityki społecznej Państwa Polskiego (1918-1928). W opracowaniu wydanym przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w 1928 r. możemy przeczytać: „Szkic niniejszy ma na celu zapoznanie czytelnika z głównymi wytycznymi rozwoju polityki i opieki społecznej w Polsce odrodzonej i stanowi pierwszą próbę ujęcia w pewien całokształt tych złożonych zagadnień”.

Konstytucja RP z 17 marca 1921 roku

USTAWA Z DNIA 17 MARCA 1921 ROKU
KONSTYTUCJA
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

W IMIE BOGA WSZECHMOGĄCEGO
MY, NARÓD POLSKI,
dziękując OPATRZNOŚCI
za wyzwolenie nas z półtorowiekowej
nievoli, wspominając z wdzięcznością miłwo i
wytrwałość ofiarnej walki pokoleń, które najlep-
sze wysiłki swoje sprawie niepodległości bez
przerwy poświęcały, nawiązując do śmielnej tra-
dycji niepokonanej konfederacji 3-go Maja dobro
całej zjednoczonej i niepodległej Nalce. Ojczyznę
mając na oku, a pragnąc Jej być niepodległą
połgę i bezpieczeństwo oraz ład społeczny
uniwersalny na wieki i na wieki, postanowiliśmy
i wolności pragnąc zarazem zapewnić rozwój
wieloletni. Jej sił moralnych i materialnych dla
dobru całej odradzającej się ludzkości, w wielkim
obowiązku Rzeczypospolitej Formosie, a pracę
pobranowanie, należne prawa i szczególną opiekę
Państwa zabezpieczyć - to Ustawę Konstytu-
cyjną na dzień 17 marca 1921 r. w Warszawie
państwiej Polłkcei uchwalamy
i stanoimy

Obywatele mają obowiązek
wychowania swoich dzieci na
prawych obywateli Ojczyzny
i zapewnienia im co najmniej
początkowego wykształcenia...
(art.94)

Rzeczpospolita Polska zapew-
nia na swoim obszarze zupełną
ochronę życia, wolności i mie-
nia wszystkim bez różnicy po-
chodzenia, narodowości, języ-
ka, rasy lub religii... (art. 95)

Praca, jako główna podstawa
bogactwa Rzeczypospolitej,
pozostawać ma pod szczególną
ochroną państwa. Każdy oby-
watel ma prawo do opieki pań-
stwa nad jego pracą, a w razie
braku pracy, choroby, nieszczę-
śliwego wypadku i niedołęstwa
- do ubezpieczenia społecznego...
(art. 102)

Dzieci bez dostatecznej opieki
rodzicielskiej, zaniedbane pod
względem wychowawczym
- mają prawo do opieki i pomocy
państwa w zakresie oznaczonym
ustawą (art. 103).

Dekret o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby z 11 stycznia 1919 r. podpisany przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego. Zbiory: Rządowe Centrum Legislacji, Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zjazd zjednoczeniowy pracowników ubezpieczeń społecznych i dawnych kas chorych. Warszawa, 1 lipca 1934 r. Zbiory: Narodowe Archiwum Cyfrowe

POLSKA POLITYKA

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku jednym z pierwszych zadań jest uregulowanie podstawowych zagadnień związanych z bezpieczeństwem społecznym obywateli. Aby zapewnić spójność prawa na obszarach wcześniej znajdujących się pod okupacją trzech zaborców, Naczelnik Państwa Józef Piłsudski wydaje szereg dekretów, które regulują takie obszary polityki społecznej, jak: samorządność i stowarzyszanie się, czas

pracy, ochrona i podstawowa edukacja dzieci, polityka zatrudnienia.

Jednocześnie trwają prace nad przygotowaniem ustawy zasadniczej, która wchodzi w życie 17 marca 1921 roku oraz nad pierwszymi ustawami - m.in. ustawą o opiece społecznej. Ustrój II Rzeczypospolitej kształtuje się w kierunku zdecentralizowanego i pluralistycznego państwa zabezpieczającego obywateli przed różnymi ryzykami socjalnymi.

Szczególną rolę odgrywał budowany system zabezpie-

czenia społecznego, w tym ubezpieczeń społecznych.

Kresowiaci ze wsi Morocz, 1929. Zbiory: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Przedszkole dla dzieci pracowników Państwowego Banku Rolnego w Łucku, 1932. Zbiory: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Państwowa Fabryka Cygar i Wyrobów Tytoniowych w Krakowie przy ul. Dolnych Młynów, 1926. Zbiory: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Z informacji w „Robotniku”

Głosowanie (...) przyniosło cały szereg zmian korzystnych, stanowiących znaczne ulepszenie konstytucji. (...) Przyjęto poprawkę PPS: „Praca zarobkowa dzieci niżej lat 15-tu, praca nocna kobiet i robotników młodocianych w gałęziach szkodliwych dla ich zdrowia jest zakazana”. (...) Cieszymy się szczerze, z punktu widzenia klasy robotniczej i Republiki Polskiej, że Konstytucję w długiej i uporczywej walce udało się znacznie ulepszyć.

Warszawa, 16 marca 1921

3 stycznia 1918 r.

Utworzenie przez Radę Regencyjną Królestwa Polskiego Ministerstwa Opieki Społecznej i Ochrony Pracy

Kilka miesięcy później, 4 kwietnia 1918 r., ukazał się dekret Rady Regencyjnej przekształcający MOSiOP w Ministerstwo Zdrowia Publicznego, Opieki Społecznej i Ochrony Pracy. 30 października tego samego roku dekretem utworzono z kolei Ministerstwo Zdrowia Publicznego i Opieki Społecznej oraz oddzielne Ministerstwo Ochrony Pracy. W kolejnych latach Ministerstwo wielokrotnie będzie zmieniało swoją nazwę.

3 stycznia 1919 r.

Utworzenie dekretem Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego Państwowej Inspekcji Pracy

Kilka dni później Naczelnik wydał dekret o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby. W maju 1920 r. wprowadzono z kolei ubezpieczenie zdrowotne i chorobowe ustawą o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby. Ustawa sprzed 95 lat gwarantowała pracownikom i ich rodzinom pomoc lekarską, leczenie szpitalne i zasiłek chorobowy. Dzięki temu nastąpiło ujednoczenie zróżnicowanego ustawodawstwa.

17 marca 1921 r.

Konstytucja „marcowa” Rzeczypospolitej Polskiej. W preambule zapisano realizację polityki społecznej

„Wszystkim obywatelom Rzeczypospolitej równość, a pracy poszanowanie, należne prawa i szczególną opiekę Państwa zabezpieczyć”. Konstytucja została opublikowana 1 czerwca 1921. Część jej postanowień weszła w życie po wyborach do parlamentu w 1922 roku i wyborze prezydenta. Obowiązywała do 23 kwietnia 1935. Była to pierwsza nowoczesna polska konstytucja.

SPOŁECZNA DAWNIEJ

Szczególnie ważna jest pomoc państwa dla najmłodszych obywateli. Splot niekorzystnych czynników okresu powojennego powoduje, iż dzieci dotykają problemy biedy, głodu, chorób, osierocenia. Są

zmuszone do żebrania, włości, włości, życia bez dachu nad głową. Trudne warunki życia sprzyjają demoralizacji, na którą szczególnie narażone są tzw. dzieci ulicy. Odpowiedzią na potrzebę

robotniczych, rzemieślniczych i wiejskich. Wiele z tych rodzin nie jest w stanie zaspokoić nawet podstawowych potrzeb dzieci, przez co ich rozwój fizyczny i psychiczny jest zagrożony.

warsztatów rzemieślniczych, kolonii.

Dzieci ze wsi Sławsk w latach 20. Zbiory: Narodowe Archiwum Cyfrowe

pomocy dzieciom jest działalność takich instytucji jak ochronki, sierocińce, domy dziecięce, pogotowia opiekuńcze, domy matki i dziecka, które tworzone są przez osoby prywatne, organizacje kościelne, stowarzyszenia społeczne oraz władze państwowe.

Pomoc trafia także do dzieci wychowujących się w ubogich rodzinach

Z czasem polityka władz publicznych rozwija się obejmując nie tylko działania o charakterze ochronnym, ale również rozwojowym, takie jak: dostęp do nauki (wprowadzenie obowiązku szkolnego), organizacja

Gwiazdka urządzona dla najbardziej chorych dzieci przez Przychodnię Przeciwgruźliczą przy Ośrodku Zdrowia PCK w Świętochłowicach, 1930. Zbiory: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Otwarcie Domu Matki i Dziecka na Bielanach w Warszawie staraniem Towarzystwa Ratujmy Niemowlęta, 1938. Zbiory: Narodowe Archiwum Cyfrowe

**16 marca
1928 r.**

Ogłoszenie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o bezpieczeństwie i higienie pracy

To przełom w dziedzinie polskiego ustawodawstwa z zakresu prawa pracy. „Art. 1 Przy wszelkich robotach, prowadzonych bądź w zakładach pracy, bądź poza terenem zakładów pracy przez osoby lub przedsiębiorstwa prywatne, jak również przez Państwo, instytucje, samorządy i instytucje społeczne przedsiębiorca powinien zastosować środki zapewniające ochronę życia i zdrowia pracowników (...)”

**23 kwietnia
1935 r.**

Konstytucja „kwietniowa” Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 9. „Państwo dąży do zespolenia wszystkich obywateli w harmonijnym współdziałaniu na rzecz dobra powszechnego”. Konstytucja kwietniowa wysuwała państwo na plan pierwszy, ale traktowane jako struktura organizująca życie społeczne i gwarantująca prawa jednostki. Obywatel miał zapewnioną równość wobec prawa, możliwość rozwoju wartości osobistych oraz wolność sumienia, słowa i zrzeczeń.

**2 kwietnia
1997 r.**

Konstytucja III RP, która nakłada na władze państwowe obowiązek prowadzenia polityki społecznej

Regułę tę formułuje w sposób najbardziej ogólny art. 2, który stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest państwem urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej to najważniejszy akt prawny RP, uchwalony przez Zgromadzenie Narodowe, zatwierdzony w ogólnonarodowym referendum 25 maja 1997 roku. Konstytucja RP weszła w życie 17 października 1997.

Niech się wreszcie
każdy dowie
I rozpowie
w świecie całym
Że dziecko
to także człowiek
Tyle że jest mały.

Marcin Brykczyński,
O prawach dziecka

Siedziba Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, ul. Długa 38/40, Warszawa, 1930 r. Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Dzisiaj kontynuujemy to, co nasi poprzednicy zaczęli wiele lat temu. Rodzina, seniorzy, prawa pracowników, wsparcie najbardziej potrzebujących – to wszystko znajduje się w obszarze działań resortu, który od 2015 r. nosi dumną nazwę: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Dlaczego dodaliśmy do niej człon „Rodzina”?

Ponieważ właśnie rodzina jest dla nas najważniejsza – to w niej wszystko się zaczyna. Wsparcie rodziny obejmuje tak naprawdę wiele poziomów. To nie tylko „Rodzina 500+”, „Maluch+” czy „Dobry start”. To także „Senior+”, „Opieka 75+” czy program na rzecz aktywizacji osób starszych (ASOS). I wiele innych. Rodzina, poza mamą, tatą

i dziećmi, to także dziadkowie, którzy czasem potrzebują dodatkowej opieki i troski. Ale wsparcia potrzebują też osoby samotne, mniej zaradne i samodzielne. Jesteśmy również dla nich.

Z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, a także w roku stulecia polskiej polityki społecznej, dziękujemy naszym

poprzednikom za to, że dzisiaj mamy silne fundamenty do wspólnej pracy na rzecz nas wszystkich – w wolnym kraju, który troszczy się o swoich obywateli.

A wszystkim Państwa zapewniamy, że będziemy dalej pracować na rzecz poprawy sytuacji polskich rodzin, wszystkich Polaków.

Siedziba Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, Warszawa, 2018 r. Źródło: MRPiPS

„Ważne rocznice bardzo dobrze uświadamiają nam czym jest ojczyzna, nasz wspólny kraj, który dziedziczymy po przodkach i który powinniśmy w jak najlepszym stanie przekazać naszym potomkom”

prezydent Lech Kaczyński w orędziu noworocznym
wygłoszonym 31 grudnia 2008 r.

Źródło: MRPiPS

Źródło: MRPiPS

Źródło: MRPiPS